

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon droit.

MAANDAG, 25 APRIL.

Deze Courant verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is f 5,00; voor de buitensteden f 6,00; franco door het geheele Rijk. Brieven, Gelden, enz. FRANCO te adresseren aan het Bureau der Courant.

Advertentien van Zes regels en daar beneeden worden tegen f 1,00 geplaatst; meer dan Zes regels tegen 15 cents de regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 2½ cents zegelrecht betaald. Voor groote letters betaalt men n. w. de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 23 April.

Merkwaardig is het onvergetelijk stuk, waarbij het afgetreden ministerie zijne demissie aan den Koning heeft aangeboden. Welke rondheid en eerlijkheid komen daarin uit, gepaard aan voorzichtigheid en beleid! Welke eenvoudige duidelijke uiteenzetting van den zeer ingewikkelde toestand! Welke kalmte bij den loeienden storm, die het ontzettende fanatisme tegen ons goed regt had losgelaten! Welke kracht om het bezworen grondwettig regt te handhaven!

Men heeft dikwerf de homogeniteit van 't ministerie Thorbecke betwist. Zoo ooit dan is deze beschuldiging bij deze gewichtige aangelegenheid te schande gemaakt. Geen der zegen ministers is ooit gedaagd voor de verantwoordelijkheid van hetgeen gedaan was. Integendeel elk der ministers heeft zich gehaast voor gansch Nederland zijn aandeel in de gemeenschappelijke verantwoordelijkheid te komen nemen. Het heeft willen doen blijken, dat het geheele ministerie het regt der Grondwet ook voor de Katholieken handhaafde, en dat het liever in het burgerlijk leven terug trad, dan te gedogen, dat dit regt betwisteld werd. Daarom heeft de heilige brief een diepen indruk op ons gemaakt. Wij zeggen niet genoeg; hij heeft ons geschokt.

Na al hetgeen in de Kamers was voorgevallen; na de verklaring van beginselen en de meesterlijke verdediging door verschillende ministers in de volksvertegenwoordiging voorgedragen; kon er bij niemand twijfel bestaan, of de zaak van regt en billijkheid moest over bekrompen partijzucht zegevieren. Dan partijzucht kent geen regt; zij volgt slechts de baatzuchtige vorderingen van 't eigenbelang. Zij kent geen eerlijken strijd, noch rondheid, noch waardigheid, noch kracht van rede. Sluwheid en leugen zijn haar deel, en ruw geweld haar liefkoosd middel. Den kamp, dien zij niet van aangezicht tot aangezicht tegen 't ministerie Thorbecke durfde ondernemen — zij heeft dien langs onderaardsche wegen, die het licht van den dag schuwen, doorgezeten. *Intrigue* heeft de plaats der discussie ingenomen. En slechts bij verrassing is de partij der reactie er in kunnen slagen om het ministerie Thorbecke te doen vallen.

Wat nu? Is de tijdelijke overrompeling van de partij des regts door die van het geweld eene zegepraal voor de laatste? Wij gelooven 't niet.

Wat is er voortgebracht? Een ministerie, van 'twelk tot dusverre niemand weet wat het wil, noch wat het niet wil. Maar des te meer bekend is het, dat aan dit nieuwe ministerie een toestand is gemaakt, die vol gevaren is.

Het ontleent zijnen oorsprong aan opgewekte godsdiensthaat. Deze toch is gebruikt om 't vorig ministerie te bestrijden. Het doet hier mappen, die aan 't nieuwe gouvernement door dat gevoelig middel den weg hebben gebaan. Is geen antichristenisme, Nederland moet naar het oordeel der Katholieken, die voor dezen het volk hebben geregeerd en uitgeleed.

Dat is de toestand, dien het ministerie van Hall, wij mogen niet zeggen heeft gemaakt, — want wij zouden zeker tegen dezen of genen eene valsche beschuldiging uitbrengen, — maar ten minste heeft gevonden.

Een ministerie nu, dat optreedt ten gevolge van hevig opgewekte godsdienstige hartstogten, en dat daarenboven om den drang der omstandigheden niet anders dan eene reaktionaire tendenz kan volgen; al mogt dat ministerie zoo homogeen zijn en krachtig, als het thans zwak schijnt en heterogeen, zulk een ministerie staat evenzeer bloot aan de aanvallen zijner vrienden, als aan die zijner bestrijders, en kan niet anders dan tusschen uiterste partijen moeten dobberen.

Waar zal het zijn steunpunt zoeken? Wat zal zijn beginsel zijn? Wie weet het? Heeft het zelf daaromtrent eene meening? — Vragen, die niemand kan beantwoorden! Zoo waar is 't, dat de jongste agitatie het land in gevaar heeft gebracht, omdat men met onbegrijpelijke onvoorzichtigheid en verblindheid de gevaarlijkste der volkshartstogten te hulp heeft geroepen van eene schandelijke politieke *intrigue*.

De gebeurtenissen loopen snel in tijden, als wij beleven.

Pas is het staatsrumoer tot zwijgen gekomen; pas heeft het ministerie Thorbecke de portefeuilles, welke het verlichtste en beste en onbaatzuchtigste deel der Natie zoo gaarne in zijne handen zag, eershalve, neergelegd;

pas is »het ministerie der dissonantes», gelijk het juist en aardig door het *Handelsblad* genoemd wordt, opgetreden;

pas zijn de Kamers naar huis gestuurd, —

of, ziet, daar komt haastig de *Nederlander* verklappen, welk het volgend bedrijf zal zijn van het komedie-spel, dat hij, in verbond getreden met prof. Vreede en met den *Fakkelt*, heeft opgezet.

In zijn Nummer van heden komt hij er onbewimpeld voor uit, waarom het den bovendrijvende partijen te doen is, om de herziening namelijk en de wijziging van het VI Hoofdstuk der Grondwet; van dat Hoofdstuk der Grondwet, waarin gelijke regten en gelijke bescherming van Staatswege aan de belijders van alle godsdienstige, wettelijk bestaande gezindheden gewaarborgd wordt.

Zoo is dan nu reeds de aap uit den mouw gekomen!

Krijgt de faktie, van welke de *Nederlander* een der organen is, haar zin, dan voortaan,

geene gelijke regten;

geene gelijke bescherming;

regt alleen voor de protestantsche, of liever — want daar loopt het bij slot van rekening op uit — voor de Dordtsch-regtzinnige belijdenis.

Dan worden liberale Protestanten, Lutherschen, Re-monstranten, Doopsgezinden, Israëlieten op nieuw geduld, aan welken het dan op nieuw te beurt zal vallen de liefelijkheden van de heerschende Dordtsche regtzinnigheid te ondervinden!

Wat zal het dan genoegelijk zijn in Nederland, en wat zal Nederland daarbij wel varen!

Of echter al degenen, die door de bovendrijvende partij, in de laatste weken, zich zoo blindelings tegen het Regt der Katholieken hebben laten opruijen, wel op die uitkomst bedacht zijn geweest?

Wij laten hier volgen een artikel, door de *Deutsche Volkshalle* gepubliceerd. Het geeft een naauwkeurig en volledig overzicht der geschiedenis des herstels van de katholieke hiërarchie hier te lande:

»De herstelling der katholieke hiërarchie in Nederland heeft zonder twijfel de Katholieken, die twee vijfde van de bevolking onzes lands uitmaken, met vreugde vervuld. De noodzakelijkheid toch van het opheffen eens buitengewonen en slechts provisioneelen toestands, als die eener missie is, en de invoering eener regelmatige op de grondslagen van het kanoniek regt gevestigde orde van zaken, was door alle verstandigen sinds lang erkend. De reeds in 1815 aangeknapte onderhandelingen tusschen de

Koninkrijken ten gevolge waarvan bepaald werd, dat de noordelijke en zuidelijke provincies te zamen slechts eene kerkelijke provincie zouden uitmaken onder het gebied van den Metropolitane bisschop van Mechelen, terwijl Amsterdam en 's Hertogenbosch de suffragaan-bisdommen der toenmalige Hollandsche gewesten zouden uitmaken. Dit Konkordaat werd slechts in zoo verre ten uitvoer gelegd, als het meer bijzonder op de zuidelijke Belgische gewesten dier dagen betrekking had; Holland daarentegen bleef verstoken van elke inrigting, die volgens het Konkordaat moest tot stand komen. De revolutie van 1830 legde der uitvoering van het Konkordaat nieuwe bezwaren in den weg, en toen in 1840 de scheiding van Holland en België voor goed was aangenomen, was nog niet eene enkele verbetering voor het geestelijk heil der Katholieken in 't leven getreden. Een grootmoedig en regtvaardig Vorst als Willem II, onvergetelijker gedachtenisse, kon op den duur zulk een toestand niet aanzien. Het was hem een ondragelijk denkbeeld 't het Konkordaat van 1827 eene voortdurend doode letter zou blijven. Dadelijk na zijne troonbestijging gaf hij aan den H. Stoel zijne bereidvaardigheid te kennen, om zijne katholieke onderdanen in het genot te stellen van wat

bij het Konkordaat bepaald was. Maar zekere Protestanten, die liever het land aan den rand eens afgronds brengen, dan den Katholieken gerechtigheid te laten weder-varen, hieven een vreeselijk geschreeuw aan, en stonden met onbegrijpelijke driestheid tegen des Konings besluit op. Zij ontzagen zich zelfs niet, hem met eenen opstand te bedreigen, om hem van zijn voornemen af te schrikken. Met de grootste onbeschaamdheid heette het: »Weg met den Paus! weg met het Konkordaat! weg met de bisschoppen! weg met de priesterheerschappij!» De Koning liet zich uit het veld slaan, en kwam met den buitengewonen gezant van den Heiligen Stoel, Mgr. Capaccini overeen, voor het oogenblik de uitvoering van het Konkordaat te verschuiven. Eenige verbeteringen werden intusschen ingevoerd, Apostolische Vikariaten werden in 's Hertogenbosch, Breda en Roermond opgericht; bisschoppen *in partibus infidelium* werden aan hun hoofd geplaatst, en nog eenige minder beteekenende bepalingen werden gemaakt. Het jaar 1848 ontloeg eindelijk de Nederlandsche Katholieken op wettige wijze, om voortaan ten aanzien van de organisatie der Kerk af te hangen van den wil der Regering. De Grondwet had als beginsel aangenomen scheiding van Kerk en Staat, en aan alle bij de wet erkende godsdienstige gezindheden werd het regt toegekend, zich zelve te organiseren, terwijl de Staat zich alleen het regt voorbehield om te zorgen dat geene godsdienstige gezindheid in strijd handelde met de wetten van den Staat. De Protestanten maakten zich deze wettelijke bepalingen ten nutte, de Israëlieten volgden hun voorbeeld. De Katholieken wendden zich tot den Heiligen Vader, opdat deze van de bij de Grondwet gewaarborgde vrijheid ten nutte der Kerk gebruik zou maken. De Heilige Stoel, aan welks liefderijke voorzorg wij, met het oog op de bestaande omstandigheden, reeds bij voorraad een dragelijken toestand voor onze katholieke aangelegenheden te danken hadden, besloot gevolg te geven aan zijn reeds lang gekoesterden wensch om de katholieke hiërarchie te willen herstellen. Van de deswegens gevoerde onderhandelingen zullen wij thans niet spreken. Ingevolge eene interpellatie den 14 dezer in de Kamer gedaan, zijn de staatsstukken hiertoe betrekkelijk ter inzage gegeven. Het is genoeg op te merken, dat van den kant der Nederlandsche Regering, de regten der Katholieken op de loyaalste wijze zijn erkend, en dat de Heilige Stoel van die zijde geen tegenwerking heeft ondervonden. Eere zij daarvoor den Koning en der Regering, welke jegens ieder regtvaardig willen zijn, zoowel jegens de Katholieken, als de volgelingen van alle andere belijdenissen. Doch vooral danken wij den Heiligen Stoel voor de teedere liefde, waarmee hij de wenschen zijner kinderen heeft vervuld! Maar de beroeringen, welke onverbeterlijke protestanten, sedert het Apostolisch gezant van 4 Maart, door heel het land hebben gemaakt, zijn er op aangelegd om de toestand van vroeger te herstellen. Wij zullen op dit onderwerp terug komen, als het ook bereids overgenomen door den *Univers*, de *Patrie*, het *Journal de l'Empire* en de *Pays*. Ook onze tegenstanders en die van het afgetreden kabinet hebben een verdediger in het buitenland gevonden, den *Broedermin* namelijk van Gent, een democratisch socialistisch dagblad, dat in der tijd het betreurde, dat Lodewijk Napoleon en dat Frans Jozef niet gevallen waren als de slagtoffers van sluipmoordenaars. Wij willen, dienvolgens, niet zeggen: »dis moi qui tu hantes, je te dirai qui tu es»; het blijft desniettemin opmerkelijk den *Nederlander*, prof. Vreede en den *Fakkelt* door den *Broedermin* geprezen te zien.

Hoogst merkwaardig is het volgende uittreksel uit de partikuliere korrespondentie van het *Journal d'Anvers*:

»De godsdienstige kwestie is slechts een voorwendsel. Men heeft de gelegenheid der protestantsche woeling te baat genomen, om een liberaal ministerie te doen vallen, waarmee de aristokratische partij niet gediend was. De kwestie is bovenal politiek, al verschuilt zij zich ook achter een godsdienstig masker.

»Gij kent thans het gewichtig bericht van den val van het ministerie Thorbecke ten gevolge van het Konkordaat, welker gevolg men moet betrouwen.

De danking van dit kabinet daags nadat het in de Tweede Kamer met de overgrote meerderheid van 40 tegen 12 stemmen een *akkoord* van vertrouwen had verworven, zulk een ongehoorde zaak, dat men het nauwelijks gelooven kan. De indruk op het land is hevig. Zoo iets had niemand verwacht, en schoon men de kuiperijen kende, die de vijanden van het kabinet in het duister pleegden om het om ver te werpen, meende men echter dat het door de stemming der Kamer weder stevig stond.

Overigens is de intrigue zoo geheim gesmeed, dat de ministers zelve van de beslissing, die hen trof, onbewust waren, op het oogenblik dat de beslissing genomen werd. Ik weet uit eene *zekere* bron, dat zij ter beraadslaging bijeen waren, toen zij door de *Staats-Courant* de benoeming hunner opvolgers vernamen. Trouwens de *Staats-Courant* staat onder den minister van Binnenlandsche Zaken, en deze wist daar niets van.

Het nieuwe ministerie bestaat uit gemengde bestanddeelen, die het reeds bij de geboorte ter dood veroordeelen. Zal het ruimte maken voor een ander even liberaal ministerie als dat van Thorbecke, of voor een geheel reaktionair? Daar zit hem de knoop; doch de toekomst schijnt vol duistere wolken.

De Koning had zich te Amsterdam weinig gunstig gestemd getoond ten aanzien van het ministerie en de Grondwet. Het kabinet zond daarop den minister van Oorlog naar Amsterdam, om Z. M. te verzoeken den juisten zin zijner woorden te verklaren. De baron Forstner werd niet ontvangen en keerde onverrichter zake terug. Daarop volgde het bekend adres van den 16den der ministers aan Z. M.

Den 18 werd het votum van vertrouwen gegeven. Nu meende iedereen dat de demissie niet zou worden aangenomen. Doch het kwam geheel anders uit. *„I Werd zonneklaar, dat de godsdienstige kwestie slechts het voorwendsel was geweest, opgevat ter gelegenheid van het herstel der bisschoppelijke hiërarchie, om het liberaal ministerie ten val te brengen, enz.”*

De *Amsterdamsche Courant*, ofschoon geen Stads-courant meer, blijft evenwel nog verkeerden in denzelfden verdorven toestand van vroeger, en haar kwijnend leyen voortstapen onder den drukkenden atmosfeer van lang verouderde regeringstraditiën. Hare beschouwingen over de binnenlandsche aangelegenheden dezer dagen althans, zien er wederom zeer treurig uit, en prediken, wij zeggen liefst niet in wat geest en op wat toon, de politiek der kreeften.

Het blad is begonnen met partij te trekken tegen de herstelling der bisschoppelijke hiërarchie. Het heeft zelfs niet registreers gedaan, daartoe heeft het geen hart, maar van ter zijde en half fluisterend, telkens den stand der beweging aangevende in den geest der beweging, veinzende voor 't oog verdraagzaam te wezen, om des te onverdraagzamer in het geheim te kunnen handelen, en zich eene positie te verzekeren door en onder de fanatieke oproerstekers.

Thans komt dan ook het blad, nu het plan der aanvoorders aanvankelijk gelukt schijnt, wat meer ruiterslijk voor den dag, en het begint zijn hof te maken aan het nieuwe ministerie, met eenige linksche complimenten. In het Nummer van 22 dezer treffen wij eene beschouwing aan, die kant noch wal raakt, en er blijkbaar is op aangelegd om het publiek, dat de *Amsterdammer* nog leest, of aanhoudt om de stadsberigten, zand in de bereids matte oogen te werpen.

Het ministerie-Thorbecke wordt in zijn val beschimpt wel niet registreers (dat geeft geene houding), maar met een medelijdend lachje ter zijde gezet. Niets is natuurlijker; als de zon is ondergegaan, en voor goed, naar men meent — wie zou dan nog denken en spreken over haar licht!

Het blad ontkent, dat de val van het ministerie-Thorbecke een nationale ramp is. 't Kan zijn dat de *Amsterdammer* — maar 't zou een zeldzaamheid zijn — gelijk heeft; doch zijn argumenten zijn niet in staat om ons tot zijn gevoelen over te halen. Hij beroept zich op de houding der *Amsterdamsche beurs*, als de aannemelijke uitdrukking van veler gevoelens.

En waarom?

Zij teekent, dus leest men, vertrouwen zonder opgewondenheid. Dit gelooven wij, mag en moet de stemming der gemoeienden in dit oogenblik zijn. Amsterdam, wetende wie de man is, aan wiens waardige hand de leiding der binnenlandsche aangelegenheden is toevertrouwd, en dat bovendien in een zijner burgers een der uitstekendste staatslieden, in moeilijke oogenblikken beproefd, thans aan het roer van zaken ziet, kan het vooral aan geen kalme ontbreken. Hartelijk wenschen wij, dat de geest die zich hier openbaart op zoo onduidelijke wijze, gunstig werke op de stemming van het algemeen....

Men weet, dat in de dagen der republiek een der oude burgemeesters van Amsterdam plach te zeggen: de prins stuurt den Staat, Amsterdam stuurt den Prins, en ik stuur Amsterdam.... Het schijnt, dat de *Courant* naar dat oude systeem weer heen wil. Dan zou het eerst regt

een leven worden van vrolijk Fransje. De preludia, in de laatste dagen, in onze hoofdstad gehoord, drukken zeer goeden met veel takt, den aard van het muziekstuk uit, dat gespeeld zou worden. Doch geen nood; de snaren zijn bereids wat al te stevig aangepakt, om lang meer geluid te kunnen geven.

De opmerking over de houding der *Amsterdamsche beurs* had voor het krediet van het blad best achterwege kunnen blijven. Ze is flauw en geheel bezijden de waarheid. Men doelt op den koers der fondsen, die zich den eersten dag staande hield. Doch het is immers ligt te begrijpen, dat zulks vooraf beraamd was door de aristokratie, die het oude ministerie mede den voet heeft helpen ligten, en dat er ook wel een lid van het nieuwe ministerie zal geweest zijn, die hier de hand in het spel had. Die geforceerde effectenmarkt bewijst dus zoo veel als niets, en staat gelijk met het cijfer van 51,000 teekenaars, op het protestantsche adres aan den Koning. Wij weten toch hoe die namen op 't papier gekomen zijn, en welke lage middelen er gebezigd zijn geworden, om handen te krijgen ter onderteekening: geld, dreigementen, en ontstelde verbeelding waren de drie hoofdhebbenen, die de spieren der handen van de lage volksklasse in beweging bragten. Nu, gelijk het met die dusgenaamde protestantschnationale, of *Amsterdamsche-stedelijke demonstratie* is geweest, zal het ook wel wezen met de krachtige en waardige houding, waarmede de *Amsterdamsche beurs* den eersten dag in de fondsen heeft gespeeld.

Vrijdag echter is de beurshouding reeds minder waardig geweest, en wie weet hoe onwaardig ze binnenkort zal zijn, als het Ministerie zijn programma zal hebben gepubliceerd, en men weten zal wat onzalige partij met den voet op den nek der Katholieken, zich meester tracht te maken van ons vaderland.

De *Niederlander* zegt: „het oude Ministerie is bezweken door de *veerkracht der nutie*,” en de *Amsterdamsche Courant* zegt: „het nieuwe Ministerie wordt op de been gehouden door een waardige beurshouding.” En de nieuwe bisschoppen dan, die alles zouden doen, — afbreken en opbouwen.... wat doen die nu?....

Men zegt dat de heer van Hall eigenaar is door aankoop van de *Amsterdamsche Courant*. Is dit waar, dan heeft men de sleutel van dit en van alle volgende artikelen der heeren Junius, c. s.

De *Indépendance Belge* schijnt goed onderrigt, vermeldende dat de *Amsterdammer*, wel te onderscheiden van het *Handelsblad*, voortaan een half officieel blad zal wezen. Volmaakt in overeenstemming met de natuur van den *Amsterdammer*, die nooit anders is geweest dan half liberaal, half konservatief, half protestantsch, half roomsch, overschrijft hij de voorbije afdeeling: 0.

De *Indépendance Belge* noemt de *Amsterdamsche Courant* het half-officieele orgaan van het ministerie van Hall-Donker.

Is het dit, dan is het opmerkelijk hoe dit half-officieele orgaan de *contemporaine* geschiedenis konstrueert.

Het schrijft den val van het vorig ministerie toe aan de Hemel weet welke oorzaken, die daar mede niets te maken hebben; het overigens geheel in het donker lappende, wat alleen als middel daartoe is aangewend geworden.

Mag met zulk een konstrueeren der *contemporaine* gebeurtenissen vrede genomen worde?

De tijdgenoot wordt daardoor voorbedachtelijk in de war gebragt. De geschiedenis wordt er, voor het nageslacht door verdonkerd.

Wij veroorloven ons deze aanmerking te brengen onder de oogen van hen, wier half-officieel orgaan de *Amsterdamsche Courant* in den vreemde genoemd wordt.

De volgende regelen van het hoofdartikel van het *Handelsblad* van heden verdienen onder de aandacht van onze lezers gebragt en ernstig door hen behartigd te worden:

„Een nieuw ministerie is opgetreden, voor het minst in één opzigt homogeen, in vijandige gezindheid namelijk jegens den man, wien het hun voor het oogenblik gelukt is uit den zetel te ligten; in alle andere opzichten schijnt men aan het nieuwe bewind den toenaam van het ministerie der *dissonanten* niet te kunnen onthouden. De heeren van Hall en Donker Gurtius waren voormalige politieke antipoden, van wier zamentreffing in één ministerie men zich vroeger bezwaarlijk een denkbeeld zou hebben kunnen vormen; overeenstemming in regeringsbeginselen tusschen ieder hunner en hunne gezamenlijke ambtgenooten schijnt geheel onmogelijk zonder verloocheining van alle antecedenten.

„Hieruit volgt reeds, dat dit ministerie geenszins aan de behoeften der natie zal kunnen beantwoorden; maar dit valt te gereder in het oog, wanneer men den blik vestigt op de bijzondere omstandigheden, waaraan het zijn aanwezen te danken heeft.

„Protestantsche, of liever anti-katholieke opgewondenheid heeft de omverwerping van het afgetreden ministerie te weeg gebragt; maar het nieuwe ministerie zal, evenmin als het afgetredene, de invoering der R. K. hiër-

archie kunnen weren; de heeren van Hall en van Doorn hebben het beiden met ronde woorden verkend, dat de Roomsche-Katholieken, door de organisatie van hun kerkgenootschap, van een grondwettig regt gebruik maken, hetwelk zij hun niet kunnen betwisten. De heer van Doorn heeft niet zonder groote gevatheid bij het doen zijner motie van orde zich alleen tegen den *vorm*, niet tegen de *zaak* zelve verklaard.

„Wat men overigens van dit ministerie mag verwachten, toont de eerste daad, waardoor het zijn aanzijn heeft kenbaar gemaakt.

„*Wacht op onze daden*,” was de leus van het voorgaande ministerie; het nieuwe ministerie levert van die leus de parodie: zonder een woord te spreken, hetwelk de natie zou kunnen inlichten omtrent zijn stelsel en zijne bedoelingen, sluit het de zitting van de beide Kamers der Staten-Generaal. Zijne eerste daad is aan de volksvertegenwoordiging het zwijgen op te leggen! Er is iets Napoleontisch in die daad, even stout gedacht als verrassend ten uitvoer gebragt. Ziedaar de eerste schrede op den weg van reactie, den eenigen weg dien dit ministerie zal kunnen betreden! Hoever zal het op dit glibberig pad terug gaan? Dit kan niemand zeggen; de ministers zelve niet, want de drang der omstandigheden zal hen medeslepen.”

Alteens juist zijn de volgende regelen waarmede de *Nieuwe Rotterdamse Courant* in haar voorlaatste Nummer, een artikel aanvangt onder het opschrift:

Homogeniteit.

„De bladen, die onzen tegenwoordigen regeringsvorm vijandig zijn, hebben wel eens over niet-homogeniteit van het ministerie-Thorbecke gesproken, omdat ieder der leden van dat ministerie zich onthield van de inmeniging in zaken, die tot het departement van zijn ambtgenoot behoorden. Bij hen heerschte het wilsel, dat zij in de groote regeringsbeginselen moeten overeenstemmen, maar dat, waar het ieders departement geldt, de individuele verantwoordelijkheid der hoofden begint. Hoe homogeen zij echter in de groote regeringsbeginselen waren, bewijst hun adres aan Z. M. op eene schitterende wijze. Daarin spreekt zulk eene krachtige overtuiging, daarin vindt men zulk eene eerbiedige, maar tevens vaste taal, dat zelfs de vijanden van het afgetreden ministerie zijne houding zullen moeten bewonderen. Het kende zijn pligt en wech daarvan geen haarbreed af. Als het niet naar de beginselen kon besturen, waaraan het zijn oorsprong te danken had; als het niet als verantwoordelijk orgaan der regeermagt naar zijne overtuiging kon handelen, dan begreep het van het staatsorgaan te moeten aftrieden, en het deed dat. Het nimmer zich zelve, maar steeds het welzijn van het vaderland.”

Het artikel, waaraan wij deze woorden ontleenen, eindigt aldus:

„Dit ministerie, het begrijpt met de kamer niet te kunnen overeenstemmen. De kamers zijn dan ook gesloten, en daarop volgt waarschijnlijk eene ontbinding.

„Nieuwe verkiezingen worden derhalve gewacht.

„De vraag zal dus zijn, of de kiezers met dit ministerie overeenstemmen, dat voor niets hoegenaamd waarborg verlijent, of met het ministerie-Thorbecke, dat een waarborg voor welvaart, rust en voorspoed was.”

De binnenlandsche aangelegenheden, hoe gewichtig en zorgvol ook, mogen ons het buitenland niet ten eenemale uit het oog doen verliezen. Vooral niet, wanneer hetgeen wij daar waarnemen, aan onze geloofsgenooten, in deze dagen van bekommerning en verslagenheid, tot vertroosting en bemoediging kan strekken.

Het huisselijk leven van vorsten, zoo wel als van bijzondere personen, is een heiligdom, dat voor elk en ieder, die daar buiten staat, gesloten en dat door elk en een regelt geslotenheid behoort te worden. Wanneer echter vorsten, op het hoogste standpunt, waarop zij geplaatst zijn, het voorbeeld geven van diep godsdienstig en van de eerbiedwaardigste huisselijke deugden, zodat hun voorbeeld, gadeslagen niet slechts door hunne naaste omgeving, maar ook door het gaasche volk, een aanzienlijke natie moet opwekken tot de betrachtting van al de pligten, welke de godsdienst oplegt; en derhalve ook tot de handhaving der reinheid van zeden — want: *Regis ad exemplar totus componitur orbis* — het volk spiegelt zich aan zijnen koning! — zou men dan aan het schoone door hen gegeven voorbeeld niet de hulde mogen brengen, waarop het aanspraak heeft? Die vraag behoeft slechts gesteld, niet nader beantwoord te worden.

Bepalen wij ons dan heden een oogenblik, om er ons aan te goed te doen, bij het schouwspel, dat het hof van Lodewijk Napoleon, Keizer der Franschen, nu eenige weken geleden heeft opgeleverd. Wij zwijgen van het voorbeeld, dat hij, siuts zijn huwelijk, als getrouwe en kiesche Echtgenoot, aan Frankrijk gegeven heeft, ofschoon het niet te ontkennen is dat dit voorbeeld krachtig op de volkszedes werken moet. Evenzo zwijgen wij van den uitnemenden invloed, welken zijn woord en wensch op velen van zijn gevolg gehad hebben, welker levensinrigting eene openbare ergernis was. Doch hoe is aan

het hof van Lodewijk Napoleon de laatste vastentijd doorgebracht worden? De beantwoording van deze vraag zal aan onze lezers niet oninteressant voorkomen, inzonderheid, wanneer zij daarbij bedenken, dat het voorbeeld des Keizers onmogelijk zonder invloed kan zijn op de Fransche Natie, die bij uitnemendheid is la nation propagandiste.

Ziehier dan in weinige woorden, hoe de tijd der veertigdaagsche vasten, de tijd der voorbereiding ter waardige viering van de herinneringsdagen van het lijden en sterven en de opstanding onzes Zaligmakers, doorgebracht werd. Bidschappen en gedurende dien tijd geene plaats op de Tuilerien. De Keizer en de Keizerin volgden het kerkelijk bevel van onthouding even getrouw en gestreng op als ieder braaf Katholiek. Elken morgen woonden zij de Misoffer bij. Eens in de week werd in de hofkapel een lijdensprek gehouden, waarbij de Keizer en de Keizerin nooit in gebreke bleven te assisteren. Alle, in hunne omgeving geplaatste, hooge personen waren daarenboven eens voor altijd uitgenoodigd, getrouw aan de godsdienstige plichtigheden deel te nemen. Maar vooral was op de Tuilerien stichtend de viering der Goede Week. De Keizer en de Keizerin wilden niet dat die zo belangrijke wijding van de palmtakken des vredes in hunne afwezigheid zou plaats hebben; zij ontvingen zelfs die palmtakken uit de handen van Mgr. van Nancy; en ten blijke, dat zij daaraan een hoogere waarde hechtten, vereerden zij op hunne beurt, daarmede de meest gezachten uit hunne omgeving. Onnoodig is het te zeggen, dat gedurende de vier laatste dagen der Goede Week alle kerkelijke plichtigheden door den Keizer en de Keizerin bijgewoond werden. Welke Staatszorgen den Keizer ook in zijn kabinet riepen — alles moest wijken voor de vervulling van wat door hem als een heilige plicht geacht werd, en de plichtigheden van Witten Donderdag, Goeden Vrijdag en Paasch Zaterdag hadden toen eindelijk in zijn tegenwoordigheid plaats. Dat niet allen op Witten Donderdag wilden de Keizer en de Keizerin nog daarenboven een voorbeeld geven, hoe gaarne zij in de verte het voorbeeld des goddelijken Meesters volgen, die, schoon almagtig, zich vernederde tot de dienste der voetwassching. Gelijk de H. Vader, gelijk de Keizer van Oostenrijk, gelijk alle katholieke vorsten dat gewoon zijn te doen, zoo deden ook Keizer Napoleon en zijne vereerenswaardige Bechtgenote. Aan twaalf arme mannen wachte hij de voeten, zij aan twaalf arme vrouwen, gekozen in verblijven, waar oude van dagen verzorging vinden; na de voetwassching boogen zij hunne hoofden en kusten zij den ontblooten voet, zich vernederende voor hen, in welken wij het lijdend ligchaam van Christus vereeren; en toen die aandoenlijke plegtigheid geëindigd was, werd aan elk dier arme ouden een beurs ter hand gesteld, bevattende veertig goudstukken. Zoo bereidde het Keizerlijk Hof zich voor tot het waardig ontvangen der Paaschcommunie, hetgeen op den Paaschdag-zelfen plaats had.

Zijn deze bijzonderheden, uit officieele bron geput, niet treffend en bemoedigend? Hare waarde zal nog beter uitkomen, wanneer wij aan het bovenstaande ook dit toevoegen, dat op den Paaschdag in de verschillende parochiekerken van Parijs 75,000 H. Hostien uitgereikt zijn geworden.

Tot aanvulling van ons kort bericht over den Gelderlander, N. N. C., in ons Nummer van Vrijdag 22 April, verzoekt men ons te melden, dat de redactie van dat blad met het begin dezer maand in andere handen is overgegaan; dan waaraan zij gedurende het laatste jaar is toevertrouwd geweest.

De Stedelijke Raad van Amsterdam heeft besloten een adres van dankbetuiging en rekommandatie aan te bieden aan den heer Mr. C. J. van Reenen, vroeger Burgemeester der stad, thans minister van Binnenlandse Zaken.

Het Journal de Bruxelles heeft kolommen van den 23 dezer een artikel mede over onze binnenlandse aangelegenheden. Aan het einde daarvan leest men:

De toestand van Holland is met somber floers omwonden; het land wordt en door het staatkundige en door het godsdienstige fanatisme besprongen. Zijne geschiedenis is daar om ons te zeggen tot welk een uiterste deze eenzijdige hartstogten kunnen gaan.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIS, 21 April. De maarschalk Saint Arnaud, bijna volkomen hersteld, is weder in deze hoofdstad aangekomen. — Kardinaal Donnet, aartsbischop van Bordeaux, is benoemd tot kommandeur van het legioen van eer. — Op bevel van den prefekt der Lot en Garonne worden alle kaart- en hazard spelen in de koffijhuizen en herbergen verboden.

MADRID, 16 April. De generaal Lersundi is niet zonder moeite in de samenstelling van zijn kabinet geslaagd, want onderscheidene heeren hebben geweigerd de hun aangeboden portefeuilles te aanvaarden of, zoo zij zich genegen betoonden, onaannemelijke voorwaarden op den voorgrond gesteld.

ENGELAND.

LONDEN, 21 April. De Morning Herald, het orgaan der konervative oppositie, berigt dat het door den kanselier der schatkist voorgedragen budget in de Londensche handelswereld veel bijval vindt.

De heer Gladstone heeft medegedeeld, dat het in het plan der regering lag, met de afschaffing van den accijns op de zeep den invoer van buitenlandse zeep geheel van recht vrij te stellen.

Dat de nieuwe President der Unie zou hebben besloten de door het vorige bewind ondernomen expeditie naar Japan geen voortgang te laten hebben, wordt in de uit New-York ontvangen berichten tegengesproken.

In Mexico had de groote meerderheid der Staten, welke de republiek uitmaken, zich reeds verklaard voor de verheffing van den generaal Santa Anna tot het hoog gezag.

DUITSCHLAND.

KEULEN, 22 April. De Wurtembergsche minister van Eeredijnschap en Onderwijs heeft op de verklaring der Prelaten van de Opper-Rhijnse Kerkprovincie een brutaal en smadelijk antwoord terug gezonden.

Men schrijft uit Kopenhagen dd. 19 April, dat beide kamers onthouden zijn. De nieuwe verkiezingen zijn uitgeschreven tegen 27 Mei voor het Lands-thing en tegen 3 Junij voor het Volks-thing.

BERLIJN, 22 April. De Tweede Kamer heeft de verordening voor het bestuur der steden in de zes oostelijke provincien aangenomen.

WEENEN, 21 April. Berigten alhier per telegraaf uit Konstantinopel ontvangen, verzekeren dat de onderhandelingen een gewichtige wending hebben genomen. Men wil zelfs te danken hebben aan de tusschenkomst der Engelsche en Fransche gezanten.

Sedert eenige weken bevindt zich hier de vermaarde gravin Ida Hahn-Hahn, met het doel om hier een klooster van den Goeden Herder te stichten. 's Keizers moeder neemt grootelijks deel in de bevordering harer pogingen. Ook de nieuwe Vorst-Aartsbischop is gunstig gestemd voor haar plan.

De Oostenrijksche nota van den 13 heeft in de Zwitsersche drukpers een ontzettenden storm doen ontstaan.

Men wil, dat de Oostenrijksche gezant vertoogen heeft ingeleverd ter zake van het te Genève verschenen gedicht: *le cri du Sang*.

STADSNIJWS.

BURGERLIJKE STAND.

AMSTERDAM, 23 April.

BEVALLEN (20 April): A. J. Duboucq, geb. Rochussen, Z. (21 April): C. S. Scheltema, geb. Luber, Z. — (22 April): C. J. Lamberts, geb. Donker Curtius, D. OVERLEDEN (27 April): G. van Tonningen, 77 j. — (18 April): W. J. van Binsum, 47 j. — (19 April): W. F. Meder, 43 j.

HANDELSBERIGTEN.

AMSTERDAM, 23 April.

OVERZICHT DER WEEK.

KOFFIJ. In de Java soorten is zeer weinig omgegaan, hoewel de prijzen buitengewoon vast blijven. Van Surinaamsch zijn dezer dagen kleine partijtjes onder de hand van f 6½ tot f 7½ na kwaliteit omgezet. Hiervan zullen nog tegen 2 Mei in veiling voorkomen: 400 balen en 15 vaten.

THEE. In de tweede hand worden steeds hogere prijzen besteed met sterk gemiddelde voorraad, zoodat de te verhandelen partijen niet genegen om af te geven, waardoor de omzet in deze week, zowel in veiling als uit de eerste hand, bestaan heeft uit 317 vaten Maryland, hetgeen in verhouding der kleine voorraad vrij belangrijk te noemen is. — De eerstgisteren in veiling verkochte 150 ceroenen Cuba en 220 ceroenen St. Domingo alle min of meer beschadigd, hebben nog al vrij goede prijzen opgebracht. — Tegen 27 dezer zijn wederom in veiling aangeslagen: 1348 ceroenen Giron, 30 kisten Cavendish Tabak en 160 kisten Manila Sigaren.

SUIKER. Ruwe. Van Java soorten is de markt bijna geheel ontbloot, deshietegenstaande zijn zeilende partijen moeilijk te plaatsen. — Surinaamsch is iets lager afgegeven. In veiling zijn verkocht: 198 vaten van f 23½ tot f 26½ en 200 zakken van f 26½ tot f 31½, zijnde f 1 onder de taxatie. In deze verhouding heeft men ook nog kleine partijtjes uit de hand afgegaan. — Tegen 26 dezer zijn wederom 809 vaten Surinaamsch in veiling aangeslagen. — Geraffineerd voor uitvoer blijft zeer vast, met weinig handel. — Onder de volgende noteering kan men bezwaarlijk te regt: Crushed N. S. R. superfine f 34½, N° 2 f 32½, N° 3 f 31½; B. K. S. & T. B. & H. N° 1 f 32, N° 2 f 31; W. & Z f 31; T. & C f 30, 30½. — In Consumtie zijn de prijzen onveranderd.

SPECRIJEN. Noten van 100 en 200 fl. bijzonder vast. Voor Prima Noten en voor Foutij C & D wordt te vergeefs 205 ca.

geboden en zelfs tot 10 ca. hooger met zeer weinig afgeveert. — Nagelen onveranderd. — Peper stil.

GEDROOGDE FRUITEN. Krenten blijven zeer gewild; moepje Zantische op f 38 gehouden. — Rozijnen met meer omzet; uit de eerste hand zijn afgedaan 1100 vaten overjarig Samos tot geheimen prijs.

RIJST. Gepelde soorten tot lage prijzen blijven goed te plaatsen. In ongepeld is uit de eerste hand omgezet 900 balen Tafel tot f 9½.

PORASCH iets lager. Petersburgers Casan bij partij tot f 12½ Entrepôt afgegeven. — Toscaansche f 13½ a f 15½ E.; Amerikaanse van 1851 f 14½ a f 14½, van 1852 f 15½ a f 15½.

DROGERIEN. Camphor zowel ruwe als geraffineerd, alsmede Gom Copal en Damar goed prijshoudend. — Van Oost-Indische Gom Elast. is een partij tot f 39 aan de markt, alsmede 90 ceroenen Gom Arabic, waarvoor een bijkomend bod verwacht wordt. — Cassia Vera zeer stil en weinig gevraagd. — Chinesche Kneel wordt lager aangeboden. — Inlandsch Geel Was met weinig voorraad op f 90 gehouden.

VERFWAREN. Indigo. Met zeer weinig handel, doch prijzen zijn zeer vast. — Cochenille onveranderd; voor den uitvoer zijn 22 kn. Java genomen. — Vershouwen. Campeche en Geel bij kleine partijen tot vorige prijzen verhandeld. — Sapan. In diverse kwaliteiten zijn daarvan tot onzenoteering ca. 50 mille kº verkocht, waaronder de helft der door de N. H. M. bij inschrijving aan de markt gebrachte partijen begrepen zijn. — Quercitron. Niets in gepasseerd. — Harst. Met kleine handel; tot onze noteeringen zijn nog eenige partijtjes aan de markt. — Terpentijn Olij blijft tot de vorige prijzen aan de markt. — Divi Divi. Bij gering met f 7½ betaald. — Zwavel. Houders van verwucht wordende partijen blijven zeer geretireerd, waardoor de handel onbeduidend blijft. — Lood onveranderd. — Meekrap. Met tamelijk goede handel, prijzen zijn onveranderd.

STERKE DRANKEN. Van Rum zijn 33 Puncjons Nickaris tot geheimen, echter zeer vasten prijs uit de eerste hand omgezet. — Genezer 100 % eerste soort f 19½, tweede soort f 18½. — Moutwijn 91 % f 15½ pr. Vat a. kont.

METALEN. Over het algemeen minder gewild. Banca-Tin f 69 geboden en tot f 70 gelaten. — Koper. Drontheimer mogelijk tot f 74 te verkrijgen. Kroon f 74, zeilende f 74, 72.

VERWAREN. Talk en Smear blijft zeer aangenaam. Patensburger gele Kaarsen is op f 32, Amsterdamsch Smear f 25, f 29½ gehouden. — Traan uit en onveranderd. — Patentolij f 35½ a kontant. — Ansojisch van 1851 wordt op f 10 gehouden; van andere jaargangen moeilijk te plaatsen.

ROTTERDAM, 22 April. Heden verneemt men, dat uit de eerste hand zijn verkocht circa 13,300 bn. Rijst, als: 74 bn. Java tot f 7, 3300 bn. dito tot f 6½, 1300 bn. Bengaal tot f 7½ en 1300 bn. Siam tot f 6½.

Heden zijn tot geheimen prijs afgedaan, voor een huis alhier: 95 leggers Batavia Arak, aanvoer India 1852; 15 legg. dito dito, aanvoer Soelo 1853; 160/2 legg. dito, dito, aanvoer Margaretha Ida 1853.

GRAANMARKT.

SCHIEDAM, 22 April. Rogge. De handel was gedurende deze week niet belangrijk, zijnde meêrdenbels bij afsluiting verkocht tot de volgende prijzen: 144/2 & Koersche f 24½ 3/m.; 145/2 & Liban f 24½ 6/w.; 142/2, 143/2 & Archangel f 178 1/m.; 180 1/m.; 144/2 & Koersche f 210, 212 6/w. Gerst. Woortdurend zijn geprefereerde soorten scharrs f 129/2 & n. Koersche f 214, 216 3/m.; 122/2 & Archangel f 150, 152 3/m. Bij partij: 129/2 & p. Deensche f 179 3/m.; 150/2 & Odammer Winter f 174, 175 6/w.

Moutwijn was Zaterdag f 15½ met redelijken en Maandag met levendigen handel; Dingsdag verhoogde de markt op f 15½, en was alzoo dagelijks naar genoegen te koop.

Jenever f 19,00. — Amst. Prof. f 20,25. MIDDELBURG, 21 April. Tarwe. Puik Nieuwe Zeeuw-sche f 9,50, gewone goede soorten f 7,15 a 8,25 naar kwaliteit, mindere f 6,80 a 7 naar deugd; puik jarige Walcher-sche f 10,80 a 11, puik f 9,75, puik Walchersche f 8,50 a f 9, gewone soorten f 7,15 a 8; mindere en geringe f 7 a f 6,50. — Rogge. Puik f 6,80 a 7. — Gerst. Puik zware Winter f 5,20, Zomer f 4,90. — Walch. Witteboonen naar kwaliteit f 10,75 tot 11,60; Puik Bruiheboonen f 13; Dito Paardeboonen f 6; Dito Groene Erwtten f 8 a 8,25, groote dito f 9 a 9,75. Zeeuw-sche Erwtten f 7 a 8; Dito Paardeboonen f 5,70. — Koolzaad f 10,50 a 11. — Raap-Olie f 35,40. Patent-Olie f 37,50. Lijn-Olie f 33,50 pr. Vat.

DEVENTER, 22 April. Tarwe f 8,75 a f 9,50. — Rogge f 6,30 a 6,60. — Gerst f 5,40 a 5,75. — Havér f 3,40 a f 4,00. — Boekweit f 5,50 a 7,30. — Boter per ½ ton f 14,00 a 16,50.

ANTWERPEN, 22 April. Koffij. Er zijn gedaan 700 b. Brazil, 1236 b. Dom en 650 b. Java.

Graden. Onveranderd. — Rijst. Er zijn gedaan 1400 dr B. Ayres tot ferme prijzen.

LONDEN, 21 April. Ruwe Suiker. Vreemde stil. Geraffineerd Gestampte onveranderd.

Koffij. Plantage Ceylan onveranderd; van Native zijn 250 b. opgehouden tot 48 s.

Talk. Minder gevraagd, doch ferm gehouden op 47 s.

LIVERPOOL, 21 April. Katoen. Zeer stil.

BORDEAUX, 19 April. Voorloop. De 3/4 blijft op 113 fr.

BUITENLANDSCHE BEURZEN.

ANTWERPEN, 22 April. Belg. leen. 2½ pc. 55½, 1840/1842 5 pc. 98½, 1848, 98½; Spanje 1—3 pc. 23½; Binnenl. 3 pc. 42½; Romeinen 5 pc. —; Obstenrijk Metalliek 5 pc. 84½.

PARIS, 22 April. Franache 3 pc. 80,15; id. 4½ pc. 103,30; Bank-Aktien —; Belg. 1840/42, 5 pc. —; 4½ pc. —; 2½ pc. —; Napels 5 pc. —; Spanje 1—3 pc. —; Buitent. 3 pc. —; Binnenl. 3 pc. 42½; Holl. 2½ pc. —; Piemont 3 pc. —; Portugal 4 pc. —; Romeinen 5 pc. —; Rusland 4½ pc. —; Metall. 5 pc. —.

MADRID, 18 April. Spanje 3 pc. 43½; 1—3 pc. 24½; Cert. Coup. 3; Bank S. Fernando —.

LONDEN, 22 April. Gena. kont. 100½ a 100½; op tijd 100½ a 100½; Brax. 100 a 108; 1829/39 — a —; Den. 3 pc. — a —; 5 pc. — a —; Ecuad. 6½ a 6½; Gren. 23½ a 23½; Ungar. — a —; Mexiko Nieuwe 27½ a —; Peru 4½ a —.

